

Borne

D66

Duidelijk

D66

**Verkiezingsprogramma
2010-2014
D66 Borne**

Inhoud

1	Inleiding en leeswijzer	5
1.1	Speerpuntenprogramma	5
1.2	Leeswijzer	6
2.	Richtingwijzers	6
2.1	Vertrouw op eigen kracht van mensen	7
2.2	Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving	7
2.3	Beloon prestatie, deel de welvaart	8
2.4	Koester de grondrechten en gedeelde waarden	8
2.5	Denk en handel internationaal	9
3	Bestuur, financiën, veiligheid en dienstverlening	9
3.1	Bestuur en burgerparticipatie	9
3.2	Het ambtelijk apparaat: prioriteiten stellen.	11
3.3	Politieke en regionale samenwerking	12
3.4	Financiën	13
3.4.1	Bezuinigingen	13
3.4.2	De gemeentelijke begroting en rekening	14
3.4.3	Gemeentelijke heffingen en belastingen	14
3.4.4	Onroerend zaak belasting (OZB)	14
3.4.5	Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid	15
3.5	Veiligheid en openbare orde	15
3.5.1	Algemeen	15
3.5.2	Handhaving	16
3.6	Dienstverlening	16
3.6.1	BurgerServiceCode	16
3.6.2	Kwaliteitshandvest	16
3.6.3	Volg en zoekstelsel	17
4.	Ruimtelijke ordening	17
4.1.1	Ruimte voor wonen	18
4.1.2	Ruimte voor werken	19
4.1.3	Detailhandel	20
4.1.4	Horeca, recreatie en toerisme	21
4.1.5	Oud Borne	21
4.2	Grote projecten	22
4.2.1	Centrum	23

4.3	Verkeer & Vervoer	23
4.3.1	Verbeteringen aan het wegennet	24
4.3.2	Spoor kruisingen	24
4.3.3	Verkeersveiligheid bij scholen	25
4.4.4	Het buitengebied	25
4.4.5	Milieu	26
5.	Sociaal en cultuur	26
5.1	Bijstand	26
5.2	Uitvoering sociale zekerheid	27
5.3	Sociale activering	27
5.4	Zorg	28
5.5	Onderwijs en kinderopvang	29
5.5.1	Huisvesting van onderwijs	30
5.5.2	Wijkvoorzieningen	31
5.6	Cultuur	31
6	Doelgroepenbeleid	32
6.1	Vrouwen en mannen	32
6.2	Gehandicapten	32
6.3	Ouderen	33
6.4	Jongeren	33
6.5	Allochtonen	33
Tot slot		34

1 Inleiding en leeswijzer

Als lijsttrekker van D66 Borne ben ik, Cor Woudstra, trots op het verkiezingsprogramma en hoe dat interactief tot stand is gekomen. Samen met de andere mensen op de lijst ga ik voor zetelverdubbeling. Het voor u liggende verkiezingsprogramma is de rode draad in ons beleid en zal na de verkiezingen, bij eventuele coalitieonderhandelingen en de komende vier jaar ons verder helpen. Wij hebben op basis van dit verkiezingsprogramma een 5-speerpuntenprogramma gemaakt.

1.1 Speerpuntenprogramma

Wij hebben gemeend het u zo gemakkelijk mogelijk te maken. Eerst gaan wij aan de hand van onze vijf speerpunten presenteren wat we in Borne willen. Daarna presenteren we breder hoe we als D66 Borne aankijken tegen allerlei zaken die u en ons in Borne aan het hart gaan. Uitgangspunt daarbij is dat wij er serieus naar streven om dit ook waar te maken. Dat beloven wij u!

Hieronder volgt een opsomming van onze vijf speerpunten;

1 Woon-, werk en recreëeromgeving

- Plan realistisch en duurzaam, kies voor kwaliteit en behoud het goede en betrek burgers in een vroeg stadium
- Voldoende woningen voor starters en senioren (levensbestendige en energieneutrale gebouwen).
- Zorg voor voldoende leeftijdbestendige speelvoorzieningen.
- Bewoners voelen zich zelf verantwoordelijk voor hun eigen woonomgeving.
- Stimuleren van duurzame innovatieve ontwikkelingen en meer ruimte voor particulier opdrachtgeverschap.
- Het mogelijk maken van een bedrijfsverzamelgebouw; ook als startpunt voor nieuwe kleine ondernemingen.

2 Ontsluiting en vervoer

- Borne ontsloten in- en met de regio.
- Ondertunneling van wegen bij het spoor moet ruimtelijk mogelijk blijven en zo snel mogelijk financieel verantwoord worden gerealiseerd.
- Borne Maten moeten goed en veilig ontsloten zijn voor voetgangers, fietsers en automobilisten, zodat de mensen in de wijk zich aangesloten blijven voelen bij de rest van Borne.
- Voldoende parkeerplaatsen en controle blauwe zone in het centrum (parkeeroute); bij voorkeur gebundeld in meerdere grote plaatsen dan vele kleine. Goede fietsverbindingen van en naar het centrum.

3 Onderwijs/kennis en sport

- Zorgen voor voldoende en veilig bereikbaar onderwijs.
- Goed onderwijs en/of kennisoverdracht voor alle doelgroepen (van baby tot 90 jaar).
- Verzelfstandigen van sportaccommodaties.
- Golfbaan in de Groene Poort faciliteren.

4 Duurzaamheid en milieu

- Gebruik van aardgas/biobrandstof door wagenpark van de gemeente Borne.
- Bouwen van levensbestendige en energieneutrale woningen.
- Stimulering van het gebruik van milieuvriendelijke energie als zonne- en wind-energie.
- Intensief hergebruik van (grond)stoffen
- Vorming eigen fonds voor groenonderhoud, zodat groenonderhoud niet meer de eerste bezuinigingspost wordt.
- Bomenplan voor de gemeente Borne.

5 Betrouwbare overheid en kwaliteit bestuur

- Dienstverlenend en voorwaardenscheppend (BurgerServiceCode, volg- en zoek-systeem, digi-loket)
- Regels handhaven, anders afschaffen (niet gedogen)
- Burgers waar mogelijk zo vroeg mogelijk in planvorming betrekken, zodat zij zich moreel 'mede-eigenaar' gaan voelen.
- Faciliteren van planvorming door burgers; goede ideeën moeten een kans krijgen.

1.2 Leeswijzer

In de komende hoofdstukken gaan we hoofdzakelijk in op alle onderwerpen die u en ons aan het hart gaan. Daarbij zullen we eerst onze richtingwijzers aan u presenteren. Deze richtingwijzers zijn de basis waarop D66'ers hun keuzes baseren. Vervolgens zult u onze standpunten en ideeën kunnen lezen over Bestuur, financiën, veiligheid en dienstverlening (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 gaan we in op het brede onderwerp Ruimtelijke ordening (grote projecten, verkeer en vervoer, etc.). Hoofdstuk 5 gaat over sociale zaken, cultuur, zorg en onderwijs. Ten slotte ronden wij ons programma af door nog eens stil te staan bij een aantal doelgroepen (hoofdstuk 6) van het gemeentelijk beleid en dienstverlening.

2. Richtingwijzers

D66 presenteert zich met een vijftal richtwijzers. Wat betekenen die richtingwijzers voor de plannen van D66 in Borne? D66 Borne kijkt vooruit en wil leren van het

verleden, maar kijkt niet teveel achterom. De toekomst voor Borne is belangrijk. In onze visie blijft Borne als één gebied met een eigen identiteit bestaan. Dit kan zij echter alleen blijven door intensiever samen te werken met andere (noaber-) gemeenten.

2.1 Vertrouw op eigen kracht van mensen

Activeer de activiteiten in de dorpen, buurten en wijken, maar ga daarbij uit van de inbreng van de mensen zelf. Bewoners leveren ideeën aan en krijgen subsidie en/ of ondersteuning om extra activiteiten of faciliteiten voor hun eigen buurt te regelen of plannen uit te werken. Goede ideeën moeten een kans krijgen om uitgevoerd te worden. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat daarvoor een passende ondersteuning kan worden gevraagd.

Activiteiten op vele manieren: waar dat mogelijk is het overnemen van groenbeheer door bewoners en cliëntenplatforms, waar de gebruikers mee kunnen beslissen over de kwaliteit van de dienstverlening. De burgers moeten het gevoel hebben dat ze met een goed idee zelf aan de slag kunnen, waarbij de gemeente een duwtje in de rug geeft.

De gemeente werkt als aandrager en als vangnet, maar daartussen is het organiseren van een goede buurt een zaak van de burgers zelf. Dat geldt ook voor de sociale controle. Bij incidenten als bijvoorbeeld geluidsoverlast, zwerfafval en vandalisme kunnen burgers het beste eerst zelf gaan kijken wat er aan de hand is, zonder meteen de politie erbij te halen. De buurtconciërges die Borne rijk is kunnen hierin een nadrukkelijke rol hebben. Ook hier geldt: 'Een goede buur is beter dan een verre politieagent'.

Vertrouwen op de eigen kracht van mensen betekent het geven van vrijheid aan mensen om, binnen het maatschappelijk aanvaardbare, zichzelf en hun omgeving te ontwikkelen in een eigen gekozen richting. Echter, bij vrijheid komt ook verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheid houdt in dat je niet altijd alles doet waar je zelf zin in hebt, maar rekening houdt met anderen die (mede) de gevolgen van jouw beslissingen moeten dragen. Als mensen deze eigen verantwoordelijkheid niet (voldoende) kunnen of willen nemen, dan moet de overheid dit doen en de belangen van de meerderheid, een minderheid, omwonenden of toekomstige generaties beschermen.

2.2 Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

De gemeente kan op vele manieren bijdragen aan een beter milieu: door haar eigen inkoopbeleid, verkeer en vervoersmaatregelen en het economisch beleid. Door bijvoorbeeld groene stroom in te kopen, het waar mogelijk vermijden van het gebruik

van gif en nog sterker in te zetten op het gebruik van de fiets. De gemeente Borne is een van de grote werkgevers binnen haar eigen gemeentegrenzen en heeft een voorbeeldfunctie.

Borne moet zuiniger omgaan met haar culturele erfgoed. De status van gemeentelijk monument behoort een pand te beschermen.

Duurzame ontwikkeling gaat ook over het verbinden van verschillende belangen bij gebiedsontwikkeling zoals de Groene Poort, Bornsche Maten, en de aan te leggen bedrijventerreinen zoals de Veldkamp en Buren. Het genereren van geld en/of banen alleen is niet voldoende voor ontwikkeling. Ook de omgeving en andere belanghebbenden moeten baat hebben bij nieuwe ontwikkelingen. De gemeente moet daarom vroeg mensen bij dit soort ontwikkelingen betrekken, zodat zij moreel mede-eigenaars worden van het project.

2.3 Beloon prestatie, deel de welvaart

Borne behoort te zorgen voor een goed ondernemersklimaat, ook voor beginnende, jonge bedrijven. Jonge bedrijven zijn namelijk de belangrijkste bron van nieuwe banen. Inkomen uit een baan geeft zekerheid om te kiezen uit alternatieve mogelijkheden. Uiteindelijk draait de hele economie op mensen en ieder individu moet worden gestimuleerd om in zijn eigen levensonderhoud te voorzien. Maar niet iedereen lukt dat.

Borne voert een goed sociaal beleid. Gebruikers van een uitkering moeten meer vrijheid hebben in de besteding van hun aanvullende bijstand. In Deventer wordt een systeem van vouchers gebruikt dat de moeite van het overwegen waard is om dat ook in Borne in te voeren. Het hebben van keuzes is een essentiële voorwaarde voor een menselijk en rechtvaardig bestaan. Dat betekent dat je niet van alle regelingen tegelijk kunt profiteren. Dat voorkomt dat mensen niet vast groeien in bijzondere regelingen waardoor de motivatie om daar uit te komen langzaam verdwijnt. De gemeente Borne zou moeten afstappen van veel instandhoudingssubsidies en zich meer moeten richten op prestatiesubsidies. Pas als de afgesproken prestaties zijn geleverd, wordt de subsidie definitief toegekend. Daarbij is het zaak om daarin een aantal meetbare kwaliteitseisen voor de prestaties op te nemen. Dit zorgt voor het stimuleren van de creativiteit, omdat niet alles is dichtgeregeld.

2.4 Koester de grondrechten en gedeelde waarden

Dat wat je doet behoort belangrijker te zijn dan dat wat je bent. Dat geldt voor instellingen, bedrijven en individuele burgers. Daarbij behoort een eerlijke kans voor iedereen en een, waar mogelijk, vrije keuze voorop te staan.

Daar waar de omstandigheden de mensen de vrije keuze ontnemen kan de overheid bijspringen. Maar ook daarbij dient de keuze voorop te staan. Geef mensen

met een handicap de keuze uit meerdere verschillende maatregelen die hen in staat stellen om zo goed mogelijk te functioneren en zich te ontwikkelen op basis van de mogelijkheden die ze hebben. Geef jongeren de keuze uit meerdere bezigheden en geef mensen in de bijstand geen eindeloze reeks vaste subsidies, maar een keuze uit meerdere maatregelen die het leven verlichten.

Ook bedrijven en instellingen moeten op hun handelen worden beoordeeld. De mate van maatschappelijke oriëntatie van een bedrijf zegt bijvoorbeeld iets over de sociale inzet van dat bedrijf. Een onderneming kan best een heel sociaal beleid voeren, terwijl een stichting heel asociaal kan zijn. Bedrijven moeten worden gestimuleerd om verantwoord te ondernemen. Belangrijkste overheidsinstrumenten daarbij zijn de grondprijs, de bepalingen van een bestemmingsplan, het fiscale regime e.d. Het opnemen van goede voorwaarden in contracten en subsidieovereenkomsten, alsook het vermijden van opdrachten aan bedrijven die zich niet maatschappelijk gedragen kan daarbij een goede aanzet geven.

2.5 Denk en handel internationaal

Globalisering, steeds snellere ontwikkelingen leiden ook op lokaal niveau tot internationaal denken en handelen. Ontwikkelingen houden nu eenmaal niet op bij de gemeentegrens. Voor Borne betekent dit: kijk over je eigen grenzen heen en steek je hand uit naar andere gemeenten in Twente en daarbuiten. Borne ligt tenslotte centraal in Twente en in Netwerkstad.

Over de grenzen heen kijken betekent ook: wissel ervaringen en gedachten uit met je burens en probeer niet overal het wiel opnieuw uit te vinden. Alle Twentse steden zijn sterk gehecht aan hun eigen identiteit. Dat schept voor de politiek enerzijds verplichtingen en anderzijds vormt dat vaak een rem op een intensievere samenwerking. D66 wil daarom een sterke regio Twente en vooral een intensievere samenwerking tussen de grote steden en de andere gemeenten, die elkaar nu te veel als concurrenten zien. Het gezamenlijke grondbedrijf en het gezamenlijke (...) belastingkantoor in 'netwerkstedelijk' verband zijn dan ook goede eerste stappen. Ze laten zien dat het ook anders kan en dat elke gemeente voordeel heeft bij een nauwe samenwerking.

3 Bestuur, financiën, veiligheid en dienstverlening

3.1 Bestuur en burgerparticipatie

Vertrouwen op eigen kracht van mensen is een van de peilers van D66. Juist omdat D66 vertrouwt op die eigen kracht ziet zij de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn vindingrijk en creatief. Stimuleren, ondersteunen en gebruiken van

deze positieve waarden zou de kracht van de gemeente Borne moeten zijn. D66 vindt dat de gemeente Borne dienstbaar en klantvriendelijk moet zijn aan de burger en niet andersom.

D66 Borne streeft naar een duurzame en harmonieuze samenleving die is gebaseerd op vertrouwen en niet op wantrouwen en controle. Voor het creëren van een bestuurlijk klimaat met daarin wederzijds vertrouwen als uitgangspunt, is een goede communicatie het sleutelwoord. Derhalve vindt D66 dat de burger geraadpleegd moet worden en de activiteiten zich moet richten op de wensen en noden van die burger. D66 is van oordeel dat het vroegtijdig betrekken van burgers bij de plannen en besluitvorming niet alleen een vergroot draagvlak oplevert, maar leidt tot een gewenst resultaat en aanmerkelijke verhoging van de slaagkans van de activiteit.

Communicatie staat voor informatie overdracht tussen zender en ontvanger.

Binnen de gemeentelijke politiek betekent dit het informeren van de burger over datgene wat er speelt binnen zijn of haar gemeente. Hierbij is het van belang de buitengebieden en de positie van de kernen Zenderen en Hertme niet te vergeten. Naast het informeren van de burger, heeft de bestuurder de burger nodig om hem te voorzien van informatie. Hiermee kan de burger zijn visie vormen over ontwikkelingen en innovaties binnen de gemeente. Zowel luisteren naar, als informeren van de burger zijn uitermate belangrijk om als gemeente haar dienende taak verantwoord te kunnen uitvoeren.

Voor goede communicatie is het noodzakelijk dat men elkaar begrijpt. Duidelijk en begrijpelijk taalgebruik is daarvoor een voorwaarde. D66 wil dat de gemeente extra aandacht besteedt aan haar taalgebruik. Het jaarlijks uitreiken van een prijs aan die ambtenaar die per brief een moeilijk kwestie of besluit duidelijk en begrijpelijk kan verwoorden, moet eenvoudig taalgebruik stimuleren. Ook op deze wijze wil D66 de gemeentepolitiek toegankelijk maken voor iedere burger. De gemeente Borne moet maximale openheid bieden. Dit betekent dat informatie beschikbaar en eenvoudig toegankelijk moet zijn.

D66 is van mening dat het de afgelopen jaren aan een goede communicatie met de burger heeft ontbroken. De gemeente heeft de burger de illusie gegeven dat ze mee mocht besluiten over grote beslissingen zoals bijvoorbeeld het Integraalverkeersplan. Uiteindelijk is hier niks mee gedaan. Laat staan aan betrokkenen laten weten waarom ze niks met hun inbreng hebben gedaan. Hiervoor kunnen goede redenen bestaan, maar als mensen dat niet weten blijft onvrede bestaan.

In het burgerjaarverslag moet ook een hoofdstuk worden opgenomen waarin staat wat de gemeente het afgelopen jaar heeft bereikt aan verbetering van dienstverlening en versterking van burgerparticipatie. Daarmee is de cirkel rond: de gemeen-

teraad kan elk jaar vaststellen hoe de voortgang is bij acties om de burger centraal te stellen.

3.2 Het ambtelijk apparaat: prioriteiten stellen.

De gemeente Borne is een van de grootste werkgevers binnen de gemeentegrenzen. Ze heeft als werkgever op veel gebieden een voorbeeldfunctie. Dit varieert van de keuze tot het schenken van Max Havelaar koffie en een bedrijfsfietsenplan, tot doelgroepen- en (her)scholingsbeleid voor het personeel. D66 steunt deze maatregelen.

Alle kosten zijn in de afgelopen jaren toegenomen. Beteugeling en beheersbaarheid van die kosten is, zeker ook in deze tijd, een absolute noodzaak om toekomstige problemen te voorkomen. Een belangrijk deel van de apparaatskosten bestaat uit (externe-)loonkosten. Ook daar moet kritisch naar gekeken worden en daar waar nodig worden gecorrigeerd.

Dat kan niet zonder het besef dat deze groei ook gedeeltelijk het gevolg is van de ambities van de gemeente Borne en de manier waarop wordt gewerkt. Alle plannen moeten worden opgesteld, uitgevoerd en gecontroleerd. Van een echte reductie van (loon)kosten kan pas sprake zijn na een keuze van de politiek om het aantal taken en plannen terug te brengen. Dat kan de uitkomst zijn van een kerntakendiscussie.

Laat helder zijn dat het D66 Borne gaat om het terugbrengen van de alle kosten, niet het aantal ambtenaren. Als het kan met minder inhuur of een betere inkoop van externen, dan geniet dat naar het oordeel van D66 de voorkeur. Hiervoor moet het gemeentelijke management de ruimte krijgen om haar eigen keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen.

Het aanstellen van ambtenaren in de algemene dienst behoort volgens D66 tot de mogelijkheden. Dit maakt het gemakkelijker om ambtenaren in te zetten op die plaatsen waar extra menskracht noodzakelijk is. D66 Borne wil laten onderzoeken of het mogelijk is om ook een aantal ambtenaren in een breder verband in algemene dienst aan te stellen.

Uiteraard zal dat ook moeten leiden tot het verder intensiveren van de personele opleidingsplannen, kortweg POP genaamd, gekoppeld aan de daaruit voortkomende gewenste opleiding en scholing. Om die vorderingen goed te kunnen volgen is het voeren van periodieke werk- en voortgangsgesprekken een vereiste om wederzijds begrip én een goed en flexibel ambtenarenapparaat te verkrijgen en te houden.

Daarnaast zal de manier waarop wordt gewerkt verder moeten geautomatiseerd en gedigitaliseerd. De gemeente werkt nog steeds te veel met “papier” en te weinig

met digitaal. Hier kan nog veel worden verbeterd.

D66 wil extra aandacht voor de manier waarop ambtenaren bij planning, uitvoering en informatieverstrekking omgaan met de bewoners en belanghebbenden. Sommige afdelingen doen het uitstekend in hun contacten met de burgers, maar in de fysieke sector (bouwplannen, verkeer en vervoer) zijn er te veel zaken die voor verbetering vatbaar zijn. Te vaak moeten bewoners (en zelfs raadsleden) in de krant vernemen dat er iets bij hen in de buurt aan de hand is.

3.3 Politieke en regionale samenwerking

Op dit moment wordt er binnen de regio Twente en de Twentse netwerkstad al intensief samengewerkt met andere gemeenten. Deze samenwerking moet ook worden uitgebouwd met een regionale “denktank” en een regionaal grondbedrijf met concrete bevoegdheden, zodat de gemeenten in Twente minder met elkaar gaan concurreren en beter samen optrekken.

Belangrijke beslissingen horen te vallen na een open debat tussen alle partijen in en buiten het college. Te vaak worden de beslissingen al genomen door de collegepartijen voordat een discussie heeft plaatsgevonden. D66 vindt dat gemeentelijke regelgeving in principe een horizonbepaling moeten hebben, zodat de betreffende regels na bijvoorbeeld vijf jaar automatisch vervallen, tenzij door de gemeenteraad besloten wordt tot verlenging of aanpassing. Op deze manier wordt voorkomen dat er een rommelzolder van regels ontstaat. Veel verouderde regelgeving dient hun oorspronkelijke doel niet meer, maar mensen moeten zich er nog steeds aan houden. En er is geen natuurlijk moment om de regels nog eens goed tegen het licht te houden en te beoordelen of het niet beter of anders kan. In vijf jaar kan er namelijk veel veranderen. Door het laten vervallen van de regels, ontstaat er een goede druk op de gemeente om tijdig de regels opnieuw aan de raad voor te leggen. Zodat de raad een nieuwe afweging kan maken over nut en noodzaak.

Een situatie waarin regels onnodig lang blijven bestaan is slecht voor het eigen initiatief en de creativiteit van burgers en bedrijven. De gemeente zal in de komende jaren nog een aantal zeer moeilijke keuzes moeten maken en op een aantal vlakken waarschijnlijk nieuwe doelen moeten stellen. D66 is er voorstander van om hier actief met de burger aan te gaan werken. Door het organiseren van een forum waarbij burgers actief mee kunnen werken en denken aan nieuwe doelstellingen voor de gemeente. Zaken als nieuw te ontwikkelen woon-, en werkgebieden, verkeersbeheer en zaken van algemeen belang moeten onderdeel zijn van een open discussie met de burgers. Deze discussie moet uiteraard op het niveau van de gemeente worden gevoerd, maar ook actief in de wijken. Doel moet zijn het vormen van nieuwe haalbare langetermijndoelen voor de gemeente en de burgers.

D66 Borne zal niet wegllopen voor haar verantwoordelijkheid als de kiezers ons een belangrijke invloed geven bij het formeren van een nieuw college. Het doorzetten van de huidige samenstelling van het college is wat ons betreft niet gelijk de eerste keus. Andere mogelijkheden moeten nadrukkelijk worden onderzocht. Belangrijke elementen van afweging, bij eventuele deelname van D66 aan een college, zijn dat de inhoud van het beleid belangrijker is dan de partijsamenstelling van het college. Uiteraard speelt de kwaliteit van wethouderskandidaten daarbij een cruciale rol daarbij.

3.4 Financiën

3.4.1 Bezuinigingen

Dit verkiezingsprogramma wordt geschreven tegen de achtergrond van economische teruggang en stagnatie. De “kredietcrisis” zal uiteindelijk ook in de Bornse gemeentebegroting zijn sporen nalaten. Het is te vroeg om nu al in detail aan te geven waarop bezuinigd zal moeten worden en wat dient te worden ontzien, maar de politiek kan wel alvast een richting aangeven en daarbij een verantwoorde koers uitzetten.

Het sociaal beleid van de gemeente Borne kan rekenen op brede instemming en veel waardering. Als de voorspellingen uitkomen kan het aantal burgers dat beroep doet op een bijstandsuitkering verdubbelen. Hoewel er natuurlijk altijd kan worden gekeken naar efficiency en doelmatigheid, ligt het niet voor de hand, met dit beeld voor ogen, te bezuinigen op het sociale beleid. Dit beleid dient dan ook in de ogen van D66 te worden ontzien.

Ook investeringen in het milieu, (zonne-energie, windenergie, rijden op aardgas), moeten niet worden uitgesteld. Deze investeringen zullen op de langere termijn zichzelf gemakkelijk terugverdienen, ook economisch.

De al lopende grote projecten lenen zich niet per definitie voor directe bezuinigingen. Wel voor ombuigingen of fasering. Hierbij dient nadrukkelijk te worden opgemerkt dat de aanpassing geen grote gevolgen mag hebben voor de inhoud van het te verwachten resultaat.

De kosten van de eigen organisatie kunnen omlaag, mits de politiek zichzelf ook matigt met het starten van nieuw beleid. Uiteindelijk kan een nieuwe kerntakendiscussie onvermijdelijk blijken, waarbij de gemeente iedere activiteit opnieuw tegen het licht houdt om te kijken of de activiteit wel uitgevoerd moet worden en of dit dan nog steeds door de gemeente Borne moet worden gedaan. Het financieren van ad hoc “beleid” is daarbij ongewenst. Als voorbeeld daarvan vindt D66 Borne het onverantwoord om nu te investeren in verkeersknooppunten in Borne, zoals de

kruising Europastraat/Deldensestraat/Stationsstraat/Parallelweg. Eerst moet duidelijk worden welke consequenties de aanleg van een Zuidelijke randweg in Borne heeft op het verkeer in Borne.

3.4.2 De gemeentelijke begroting en rekening

D66 Borne wil dat de gemeentelijke bedrijfsbegroting gesplitst wordt tussen beleidsmatige en beheersmatige activiteiten. De beheersmatige activiteiten (zoals wegenbeheer en groenbeheer) zijn veel meer voorspelbaar. Daardoor is het mogelijk om voor deze activiteiten aan het begin van een bestuursperiode financiële kaders vast te stellen, waaronder een maximale budgetgroei mee te geven. Dan is het aan het bestuur om deze activiteiten bij te sturen binnen deze kaders. Daarnaast is het ook mogelijk om een totale omvang van investeringskredieten voor een bestuursperiode vast te stellen en, in geval de tussentijdse wijzigingen worden vermeld in een voortschrijdend overzicht, de controle daarover actueel te volgen. Ook het inzicht in een projectadministratie is daarbij zeer wenselijk.

Als het bestuur aantoonbaar dat zij voor investeringen en beheersactiviteiten binnen de kaders blijft, dan kan de discussie in de raad zich richten op de punten waar de raad ook daadwerkelijke keuzes in kan maken.

Fundamentele discussies voor verschillende soorten burgers en organisaties (eenpersoonshuishouden, gezin met huur, gezin met woning 250.000, gezin met woning 400.000, klein bedrijf, groot bedrijf, etc.) zijn een belangrijk onderdeel van de begroting. De raad moet niet zozeer op de tarieven sturen, maar meer op de totale baten en lasten, zo ook op alle belastingen die gezamenlijk op burgers en bedrijven drukken.

3.4.3 Gemeentelijke heffingen en belastingen

Gemeentelijke heffingen en belastingen zijn bedoeld om bepaalde kosten van de gemeente Borne te dekken. Ze behoren daarom, voor zover deze direct “gelinkt” zijn aan een bepaalde bestemming, kostendekkend te zijn.

3.4.4 Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB is de enige gemeentelijke belasting die niet direct aan een bepaalde bestemming is gebonden. De opbrengst van deze belasting mag daarom aan van alles worden besteed. Op zich heeft Borne een redelijk tarief voor haar OZB. Dit tarief hoeft voor D66 niet te worden verhoogd, tenzij duidelijk kan worden weergegeven voor welk project de OZB omhoog zou moeten en op welk moment deze belasting weer naar een normaler tarief zou kunnen worden verlaagd. Bewoners zijn best bereid om een tijd wat extra te betalen, zo lang maar duidelijk is waar het geld naar toe gaat.

3.4.5 Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Met haar kwijtscheldingsbeleid ten aanzien van gemeentelijke belastingen en heffingen voor haar burgers bedrijft de gemeente Borne volgens D66 inkomenspolitiek. Mensen met een minimuminkomen kunnen immers kwijtschelding vragen van bepaalde gemeentelijke belastingen en heffingen en houden daardoor volgens het kwijtscheldingsregime meer middelen over om van te kunnen leven.

Dit is op zich een nobel doel, maar D66 stelt vraagtekens bij de ongewenste effecten en de (on)rechtvaardigheid van dit systeem, zeker ook ten opzichte van de overige belastingbetalers. De consequentie van dat kwijtscheldingssysteem is dat zij verhoudingsgewijs meer belasting betalen dan wanneer er geen sprake was van kwijtschelding.

Aangezien het hier gaat om inkomenspolitiek zou de dekking van de kwijtschelding ook uit de algemene middelen moeten komen. Dan wordt de kwijtschelding gedragen door alle inwoners in plaats van alleen degene die door de belasting worden aangeslagen.

Maar ook voor diegene die gebruik hebben gemaakt van het kwijtscheldingsbeleid zijn daar negatieve gevolgen aan verbonden. Dat beleid draagt namelijk bij tot de “armoedeval” van mensen die blijven vastgespijkerd zitten aan een minimuminkomen. Omdat, dank zij die kwijtschelding, hun inkomen -marginaal- wordt verbeterd, zijn zij weer meer (extra) rijksbelasting kwijt, omdat zij meer inkomen hebben. Uiteindelijk is dit een probleem wat niet door de gemeente Borne kan worden opgelost. Hiervoor moeten subsidies worden aangepakt en de uitkeringen worden verhoogd om dat te compenseren, maatregelen die alleen de rijksoverheid kan organiseren.

3.5 Veiligheid en openbare orde

3.5.1 Algemeen

Voor D66 begint veiligheid bij de burgers zelf, bij mensen onder elkaar. Ken je dorp, ken je buren, ken je buurt. Stel als overheid heldere regels en handhaaf deze regels. D66 Borne heeft daarom de laatste jaren ingezet en vasthoudendheid getoond voor het behoud van de stadswacht (toezichthouder met opsporingsbevoegdheden) en het instellen van wijkconciërges.

De gemeente dient actief signalen over bijvoorbeeld huiselijk geweld of kindermishandeling op te pakken en ervoor te zorgen dat de betreffende hulpverleningsinstanties tijdig op het juiste spoor worden gezet. Daarnaast moet de gemeente zorgen dat burgers goed weten waar ze met welke vragen en problemen terecht kunnen. Bij voorkeur ook door een duidelijke vermelding dan wel doorlinking op haar website.

Als we kijken naar de feiten is Borne eigenlijk een heel veilige gemeente, met een goede sociale cohesie en relatief lage misdaadcijfers. Daarom wil D66 dat in Borne de bewoners zichzelf verantwoordelijk blijven voelen voor hun eigen woonomgeving en zoveel mogelijk de kans krijgen om die verantwoordelijkheid te nemen. D66 pleit voor een goed contact met de politie, vooral op wijk- en buurtniveau. Nu gaat dit voor een groot gedeelte buiten de gemeente om. Dat kan als het goed gaat, maar niet als dit contact ontbreekt. Dan heeft de gemeente hierin een nadrukkelijke rol om te zorgen dat het goede contact wel ontstaat. Daarnaast is het van belang dat de politie duidelijk maakt waar haar eigen prioriteiten liggen en dat burgers de politie duidelijk maken wat hen verontrust. Wijkscans kunnen in deze discussie een belangrijke ondersteunende rol spelen. Zij geven meer duidelijkheid over de veiligheidsbeleving van de inwoners van Borne. Ketenpartners (woonbeheer Borne, maatschappelijk werk, gezondheidszorg, wijkbesturen en ook anderen) dienen hierbij een actieve rol te krijgen.

3.5.2 Handhaving

Het oer-Nederlandse “gedogen” is vaak een pragmatische oplossing voor de korte termijn. Maar als je niet bereid bent een regel te handhaven, regel het dan niet. Anders scheidt de gemeente verwachtingen die ze niet gaat waarmaken. Dat komt het vertrouwen in de overheid niet ten goede. D66 maakt zich zorgen over het handhaven van in Borne uitgegeven vergunningen. Regels en de controle op de naleving daarvan lopen altijd wat achter bij de werkelijkheid. Maar gedogen is nooit een definitieve oplossing. Daar waar werkelijkheid en wetgeving niet met elkaar overeenstemmen moet uiteindelijk ten minste een van beiden worden aangepast, dan wel moet indien mogelijk de Algemene Politieverordening daarop worden aangepast.

3.6 Dienstverlening

3.6.1 BurgerServiceCode

D66 wilt dat de gemeente altijd de burger centraal stelt. Om deze reden willen we dat de gemeente de BurgerServiceCode gaat invoeren. Dit zijn ‘de tien geboden’ voor de moderne (elektronische) overheid vanuit het perspectief van de mondige burger. Ze gaan niet alleen over dienstverlening, maar ook over informatievoorziening en participatie. Hierdoor weet de burger wat hij kan verwachten.

3.6.2 Kwaliteitshandvest

De gemeente moet voor haar dienstverlening een kwaliteitshandvest vaststellen. Zo'n kwaliteitshandvest bevat servicenormen waarmee de gemeente op een

transparante manier beloften doet over de kwaliteit van dienstverlening. Die servicenormen worden gecommuniceerd naar burgers en bedrijven. Doordat die weten waarop ze mogen rekenen, bouwt de gemeente een externe prikkel in tot goed presteren. Daarnaast kun je van fouten en klachten leren, maar dan moet je jezelf daartoe wel openstellen. Periodiek registreren en evalueren van het aantal overschrijdingen zal onderdeel van de bedrijfsvoering en verbetercyclus moeten zijn. Burgers en bedrijven worden door het kwaliteitshandvest ook uitgenodigd om input te geven om de dienstverlening te verbeteren. Om te zorgen dat zij kunnen meewerken moet het kwaliteitshandvest aan enkele voorwaarden voldoen:

- Wensen van burgers en bedrijven zijn het uitgangspunt
- Burgers en bedrijven kunnen de servicenormen zelf toetsen
- Burgers en bedrijven weten wat de gevolgen zijn als de norm wordt overschreden

Al 130 gemeenten gingen ons voor, de gemeente Borne kan dan ook niet achterblijven om dat goede beleid snel te volgen.

3.6.3 Volg- en zoekstelsel

D66 vindt dat elke burger of instantie die met de gemeente communiceert recht heeft te weten hoe dat proces verloopt. De inzender kan het gehele proces via internet volgen en krijgt op tijd bericht van ontvangst en een datum voor welke hij op afhandeling kan rekenen. Daar waar een toegezegde termijn niet kan worden gehaald wordt zo snel mogelijk bericht verzonden met redenen omkleed waarom er uitstel nodig is en de nieuwe afhandeldatum.

Waar het gaat om overschrijding van termijnen van wettelijke besluiten moet de gemeente zo snel mogelijk (binnen 30 dagen) de verplichte boete (dwangsom) betalen. Het gevoel van openheid en controle kan de burger stimuleren tot participatie in de gemeentelijke besluitvorming. Daarnaast geeft het raadsleden overzicht in de verloop van het proces met betrekking tot de gestelde vragen, verzoeken of bezwaarschriften.

4. Ruimtelijke ordening

De ruimte in Nederland is schaars. Een zorgvuldige, integrale afweging van vaak rivaliserende ruimteclaims is daarom noodzakelijk. Daarbij gaat het om het faciliteren van sociale en economische ontwikkelingen (gebruikswaarde), het bevorderen van ruimtelijke kwaliteit (belevingswaarde) en het bewaken van de toekomstwaarde door een zorgvuldige omgang met onomkeerbaarheden. We moeten zorgen dat we onze leefomgeving geschikt maken en houden voor wat voor mensen, dieren en planten belangrijk is: de goede functie moet op de goede plek. Veel beslissingen zijn afhankelijk van de keuze waarop we in Borne met de beschikbare ruimte willen

omgaan. Kiezen we voor zoveel mogelijk grond uitgeven om daarmee onze begroting te dekken of kiezen we voor kwaliteit, verdichten in de kern en het behoud van onze groene omgeving. D66 Borne kiest voor het laatste.

Borne heeft de afgelopen tien jaar veel tot stand gebracht, maar er is ook aardig wat verkeerd gegaan. Aan ambitie op zich heeft het meestal niet ontbroken. Maar er zijn fouten gemaakt in de afwerking, de organisatie en de omgang met de inwoners. Daarom zijn de uitgangspunten van D66 Borne hier:

- Plan realistisch en duurzaam.
- Behoud het goede.
- Betrek de inwoners meer bij planning en uitvoering.
- Kijk over de gemeentegrens heen en werk samen met andere steden.
- Ga zuinig en zorgvuldig om met ruimtegebruik (conform SER-ladder)
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet de gemeente de volgende hiërarchische volgorde doorlopen om daarmee ruimtelijke keuzes te onderbouwen:
- Gebruik eerst de ruimte die reeds voor een bepaalde functie is toegewezen of door herstructurering beschikbaar kan worden gemaakt. Vergeet daarbij zeker niet om na te gaan of een hogere bebouwingspercentage, hogere gebouwen en dergelijke mogelijk is.
- Vergroot de productiviteit van de ruimte door functies te combineren en meervoudig gebruik toe te staan zoals bestemmingsverruiming, het parkeren op- en onder het gebouw en dergelijke.
- Sta ruimteclaims alleen toe nadat deze in een gebiedsgerichte aanpak zijn afgewogen, waarbij meerdere belangen integraal zijn afgewogen en burgers hebben kunnen participeren. Zorg daarbij dat de ruimtelijke ontwikkelingen nieuwe kwaliteit/waarde toevoegen die passen binnen de kenmerkende kwaliteiten van het landschap/omgeving. Als je het dan doet, doe het dan ook goed!

4.1.1 Ruimte voor wonen

Met de Bornsche Maten gaat het om allerlei redenen minder goed dan werd verwacht. Tot nu toe ontbreekt er een impuls om hierin verandering te brengen, zo lijkt het. D66 Borne wil van de Bornsche Maten een integrale wijk van Borne maken. Dat betekent dat de infrastructuur daarop dient te zijn ingesteld en te worden aangelegd. Zolang de “knip” niet in de huidige rondweg is, wil D66 Borne dat de bewoners van de Bornsche Maten het centrum van Borne veilig kunnen bereiken. Ook een aan te leggen fiets- en loopbrug behoort voor D66 Borne tot de mogelijkheden. Een andere alternatief is het plaatsen van een verkeerslichtinstallatie.

Tevens wil D66 Borne onderzoek laten doen naar het stimuleren van het bouwen voor doelgroepen als starters en seniorenwoningen in de Bornsche Maten. D66

wil dat in ieder nieuwbouw- of renovatieproject voldoende ruimte is voor minder validen, ouderen en sociale woningbouw. Bovendien wordt levensloopbestendige, energieneutrale aanpasbare en bezoekbare bouw zo veel mogelijk gestimuleerd. Op deze manier worden bij latere aanpassingen kosten gespaard. Er moet voldoende speelruimte zijn. Dit wordt nu te vaak als bezuinigingspost behandeld. Door het opnemen van specifieke voorwaarden daartoe in de koopovereenkomsten, bij voorkeur als een kettingbeding, kan dat afdoende worden geregeld.

4.1.2 Ruimte voor werken

De meeste (MKB) bedrijven willen het liefst een stuk eigen grond vlakbij de A1 of A35 met zoveel mogelijk ruimte voor parkeren en uitbreiding. In de praktijk zijn zulke plaatsen er nauwelijks, en als ze er zijn, dan is de grond duur. De beperkingen die er zijn voor het bouwen van nieuwe woningen gelden net zo hard voor bedrijventerreinen; er is weinig extra ruimte beschikbaar. Er liggen echter mogelijkheden in het beter en intensiever gebruik van de bestaande terreinen.

Voor echte grote arealen moeten daarnaast gezocht worden naar oplossingen buiten de eigen gemeentegrens. D66 wil bij het uitgegeven van percelen extra contractuele voorwaarden stellen, bijvoorbeeld aan het percentage van de grond dat bebouwd moet worden en de maximaal daarvoor beschikbare termijn. Wanneer daaraan geen goede en tijdige invulling is gegeven, moet het contractuele boetebeding in werking treden.

Bij de acquisitie van nieuwe bedrijven dient gestreefd te worden naar het aantrekken van technologisch innovatieve bedrijvigheid. Reeds gevestigde bedrijven dienen, binnen gestelde kaders, zoveel mogelijk gefaciliteerd te worden in hun (uitbreidings)wensen. Koester wat je hebt aan bedrijven, zij vormen immers de ruggraat van economie. Ook dient aandacht te worden gegeven aan de kwaliteit van de bedrijventerreinen. Het (verder) opzetten of uitbouwen van parkmanagement is hierbij een goede invulling. Immers, ook door het oppakken en langdurig borgen van gezamenlijke activiteiten, zoals groenonderhoud, bewegwijzering, collectieve beveiliging en energie-inkoop en dergelijke, wordt de levensduur van bedrijventerreinen verlengd. Dit biedt niet alleen voordeel voor de ondernemers zelf, maar ook voor de gemeente.

Een goede bereikbaarheid, voldoende goed geschoold personeel en een prettige woon- en werkomgeving zijn belangrijk, ook voor het aantrekken van nieuwe bedrijven en daarmee van extra werkgelegenheid. Hier moet dan ook aandacht voor blijven. Economie en arbeidsmarkt trekken zich weinig aan van gemeentegrenzen. Er is geen Bornse arbeidsmarkt. Er is wel een Twentse/mondiale arbeidsmarkt. Als we dus willen kijken voor welke bedrijven Borne de meest aangewezen plaats

is, moeten we eerst vaststellen op welke aspecten Borne een bijzondere plaats inneemt in Twente. Dat is in ieder geval t.a.v. de bereikbaarheid. Belangrijkste kenmerk van de ligging van Borne is de centrale plaats in Twente. Borne is vanuit heel Twente en ver daarbuiten goed en via de A1 en A35 bijzonder goed te bereiken. Om meer economische bedrijvigheid naar het dit gebied te trekken moeten de gemeenten intensiever gaan samenwerken om voor ieder bedrijf een zo goed mogelijk bedrijfsklimaat te faciliteren. Het is zinloos om als gemeenten fel te gaan concurreren bij het aantrekken van nieuwe bedrijven binnen haar gemeenten. Er moet een regionale langetermijnvisie komen over welke bedrijvigheid de regio wil aantrekken en waar deze zich dan het beste kan ontwikkelen, in het licht van de overige ontwikkelingen (bevolkingsgroei/-afname, onderwijs, universiteit, arbeidsmarkt, economie, ruimteclaims etc.). Daarbij moet gezorgd worden dat de bestaande bedrijventerreinen en kantoorlocaties niet worden leeggezogen, maar dat deze met hulp van de provincie en het rijk, worden geherstructureerd. Anders creëren we nieuwe problemen doordat deze locaties leeg komen te staan.

4.1.3 Detailhandel

De detailhandel is qua werkgelegenheid in Borne een niet te onderschatten sector. Deze sector is overigens niet alleen van belang voor de werkgelegenheid, ook voor het voorzieningenniveau, ook in buurten, wijken, en uiteraard het centrum van Borne vervult deze sector een belangrijke rol. Daarom is het absolute noodzaak voor de betrokken partijen, ondernemers, bewoners en de gemeente, om het centrum aantrekkelijker en goed bereikbaar te maken binnen de regio, niet alleen voor het kopende publiek maar ook voor bezoekers en recreanten. Ook ondernemers hebben daar een belangrijke taak in. Een gezellig winkelcentrum met een gevarieerd aanbod is daarbij zeer belangrijk.

Voor de detailhandel is het van belang dat nieuwe ontwikkelingen de bestaande structuur versterken. Voorkomen moet worden dat winkelruimte enkel en alleen wordt gecreëerd om de begroting van een nieuwbouwproject sluitend te krijgen. Leegstand dient zoveel mogelijk te worden voorkomen, waarbij de gemeente een actieve rol gaat spelen. Is het winkelaanbod en -oppervlak in het centrum nog wel passend? We moeten kritisch blijven kijken naar een vergroting van het winkelopervlak, zeker buiten het centrum. Daarbij moeten we ook zorgen dat mensen voldoende mogelijkheden hebben om in het centrum te verblijven. Dat wil zeggen dat ze ergens een hapje, een drankje of een ijsje kunnen eten.

De zgn. ZZP-er (Zelfstandigen Zonder Personeel) vormen een steeds grotere groep ondernemers. De gemeente dient het starten van een eigen bedrijf, al dan niet vanuit huis, verder te stimuleren. Ook het realiseren van laagdrempelige huisvesting voor starters, bijvoorbeeld in een bedrijvenverzamelgebouw zou een extra impuls

kunnen geven deze groep. Iets dat de gemeente zeker tot haar verantwoordelijkheid mag rekenen.

4.1.4 Horeca, recreatie en toerisme

Toerisme en recreatie zijn een bron van inkomsten en werkgelegenheid. Niet alleen voor de toeristische ondernemers, maar ook voor andere sectoren, zoals detailhandel, ambacht en horeca. Om het toerisme verder te ontwikkelen is het van belang dat toeristisch-recreatieve ondernemers van de gemeente letterlijk en figuurlijk de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en het aanbod zowel kwantitatief als kwalitatief te verbeteren. Daarbij moeten ze ook gaan samenwerken om interessante arrangementen (activiteit & verblijf, eten & activiteit, etc.) aan te bieden waardoor mensen via één boeking toch bij meerdere toeristische ondernemers terecht komen.

Daarbij is vergaande regionale samenwerking tussen de gemeenten van belang; de toerist kiest niet altijd voor een specifieke stad, maar voor een regio. De gemeente Borne dient zich hiervoor actief in te zetten. De regio dient ook een visie te ontwikkelen waar zij juist evenementen willen organiseren door goede recreatieve/toeristische voorzieningen en kunstuitingen te creëren, zodat mensen ook niet geïnteresseerd zijn om naar de gebieden te gaan die rustig moeten blijven (kwetsbare natuur, privacy, etc.).

Het centrum is ook een plek om gezellig en veilig uit te kunnen gaan. De horeca in Borne laat echter te wensen over. In het centrum zijn er nagenoeg geen terrassen waar even kan worden uitgeblazen na het winkelen. De gemeente Borne zou in haar plannen in en rond het centrum hiervoor nadere invulling kunnen geven. De horecaondernemers dragen daarin zelf een belangrijke verantwoordelijkheid. Wij zien graag op het Rheineplein een horecaplein en dagmarkt ontstaan met een divers aanbod. De huidige markt is op de eerste plaats een parkeerterrein, laat dat zo en organiseer de weekmarkt op een andere locatie. Wijs een evenementenplein aan waar ook echt evenementen plaats vinden. Benoem deze pleinen ook als zodanig.

Het niet doorgaan van een bruin café in het Kulturhus is een negatieve ontwikkeling voor Borne in zijn algemeenheid en voor het centrum van Borne in het bijzonder. Ook hier dient een extra impuls te worden gegeven om naar alternatieven te zoeken. Voor D66 Borne is dit nog niet een gepasseerd station.

4.1.5 Oud Borne

D66 is een voorstander van de verdere ontwikkeling van plannen en projecten in oud Borne. Het is een gebied waarop we trots mogen zijn en waarvan we de

kwaliteit moeten koesteren. Nieuwe ontwikkelingen moeten goed ingepast worden, zodat de kwaliteit blijft behouden of zelfs wordt toegevoegd, ook ten aanzien van kunst en cultuur. Wat D66 betreft past de nieuwbouw of renovatie van de Pellenhof in deze lijn. Deze lijn moet ook worden toegepast bij de verdere invulling van nog open plekken in het oude centrum, waar D66 een voorstander van is. Daarbij moet extra ruimte worden geboden aan culturele en sociale activiteiten. Tevens zijn wij voorstander van hoogwaardige horeca-activiteiten als restaurants in deze buurt, zo mogelijk met een koppeling naar de activiteiten in het centrum. Dit om de aansluiting met het huidige centrum te versterken en oud Borne een levendig onderdeel te maken van het centrum van Borne.

4.2 Grote projecten

Borne is druk bezig met een paar grote projecten. De tijd van plannen maken vergt te veel tijd; het moment van realisatie is nu aangebroken. Dat houdt voor D66 in, dat Borne verantwoorde (financiële) risico's moet durven nemen. De plannen moeten sluitend zijn om door te kunnen pakken. Borne kan dit echter niet alleen. Projectontwikkelaars, toekomstige gebruikers van het gebied en andere overheden moeten financieel bijdragen en ook een deel van de risico's dragen om grote projecten te realiseren. Dit zorgt ook voor het noodzakelijke draagvlak en drive om van het project een succes te maken. D66 zal er daarnaast alles aan doen om de partners in de Netwerkstad ervan te overtuigen, dat samenwerken ook - wederzijdse - financiële inbreng betekent. En dat het niet bij ondersteuning in woord en geschrift kan blijven, als we de gezamenlijke ambities waar willen maken. Dat geldt niet alleen op regionaal niveau, maar net zo goed voor de provincie, het rijk en de Europese samenwerkingsverbanden.

D66 stimuleert de ontwikkeling van een centrale regie, waar coördinatie en samenwerking vorm krijgen. Voorbeelden van dit soort projecten zijn de komst van de nieuwe ijsbaan in Enschede, sportontwikkeling in Almelo en Hart van Zuid in Hengelo.

D66 wil jaarlijks een debat in de raad voeren over prioriteitstelling van de bestaande en mogelijke nieuwe grote projecten in Borne. De burgers moeten meer bij het stellen van deze prioriteiten worden betrokken. Alleen inspraakavonden zijn dan onvoldoende. Grote beslissingen worden vaak genomen zonder dat de inwoners de kans hebben gehad deze beslissingen te beïnvloeden.

Een referendum, burgerforum of andere minder vrijblijvende vorm van inspraak kunnen de inbreng van de burgerij aanmerkelijk verbeteren, zodat er een groter draagvlak ontstaat en er slagvaardiger kan worden opgetreden.

4.2.1 Centrum

De centrumondernemers klagen over lage bezoekersaantallen. Ook de horeca heeft het niet makkelijk. Het zwakke economische tij laat zijn sporen na. Kernvraag is wat de gemeente kan en moet doen om bij te dragen aan een levendig centrum. Een gezamenlijke aanpak van de gemeente, de bewoners en de ondernemers kan daar verandering in brengen. Er is nu een centrumplan en een uitvoeringsplan. Nadrukkelijk moeten de burgers en ondernemers worden betrokken bij de uitvoering van het centrumplan.

D66 stelt verder de volgende concrete maatregelen voor:

- Een betere bereikbaarheid door;
- Verhoging van de aantrekkende werking vanuit de regio naar het centrum door een goede bereikbaarheid een gevarieerd aanbod.
- Voor mensen met de auto dient er op invalswegen te worden verwezen naar parkeerplaatsen. Een goed parkeerverwijssysteem kan garanderen dat binnen enkele minuten na het binnenrijden van Borne men in of nabij het centrum een plek heeft. Een reële optie is hiervoor de parkeergarage!
- Goede ontsluiting, ook vanuit de wijken van en naar het centrum.
- Met de fiets is Borne goed bereikbaar. Voor ouderen die slecht ter been zijn dienen nieuwe mogelijkheden voor winkelen in het centrum te worden bedacht. Bijvoorbeeld voor ouderen meer verspreide gereserveerde parkeerplaatsen.
- De gemeente kan faciliteren en is verantwoordelijk voor een schone, veilige en aansprekende inrichting van de openbare ruimte, maar is voor de aantrekkelijkheid in grote mate afhankelijk van de creativiteit en inventiviteit van de ondernemers. Goede ideeën worden incidenteel financieel door de gemeente ondersteund. Wij vinden dat een bij een aantrekkelijk centrum er gekozen moet worden: niet van alles een beetje en grote winkelketens (de grijze massa) maar duidelijk maken waarin Borne zich kan en wil onderscheiden, wat het centrum sterk maakt en dus een grote aantrekkingskracht uitoefent. In het centrum dient voldoende ruimte te zijn voor horeca.

4.3 Verkeer & Vervoer

De auto is voor de meeste Bornenaren het belangrijkste vervoermiddel. Maar het is ook het vervoermiddel dat de gemeenschap het meeste kost: milieu, ruimte, veiligheid en leefbaarheid. Hierdoor ontstaat een dilemma: het gebruik van de auto is voor velen van een economische noodzaak tot een gemakkelijk transportmiddel, maar het teveel gebruik van de auto vormt een bedreiging in veel opzichten. Het dichtslibben van wegen en overvolle parkeerplaatsen wordt vaak aangeduid met de term “verkeersinfarct”. Voor dit soort problemen is een bypass (extra wegen) niet meer dan symptoombestrijding: noodzakelijk om de patiënt te laten

overleven, maar zonder extra maatregelen heeft de patiënt zo weer een nieuwe bypass nodig. Een langetermijnoplossing is een verandering van levensstijl. Voor het verkeer in Borne betekent dit: we moeten werken aan oplossingen voor de grootste knelpunten, maar uiteindelijk moeten de burgers besluiten eens wat vaker hun auto te laten staan, ook voor hun eigen gezondheid.

4.3.1 Verbeteringen aan het wegennet

Veel verbeteringen aan het wegennet kunnen ook verantwoord worden uitgevoerd zonder dat daar grote bedragen voor nodig zijn. Hierbij valt te denken aan een goede oplossing voor gevaarlijke kruispunten, onlogische en onduidelijke verkeerssituaties, afwezige markeringen en de komst van een parkeerverwijssysteem voor het centrum. Veelal kunnen deze ingrepen worden gecombineerd met groot onderhoud of het verkrijgen van subsidies van hogere overheden.

Voor een aantal structurele problemen zijn grotere investeringen noodzakelijk:

- Zuidelijk en Westelijk randwegen
- Spoorkruisingen
- Infrastructurele maatregelen, waaronder een goede en veilige ontsluiting in en rondom de Bornsche Maten.

Het is een utopie daarbij te denken dat de Bornse samenleving deze grote financiële zelf kan betalen en dragen. Daarom moeten prioriteiten worden gesteld. D66 kiest dan allereerst voor de maatregelen van de Bornsche Maten en vervolgens voor een Zuidelijke randweg, die geen extra overlast (geluid/trillingen) mag veroorzaken.

4.3.2 Spoor kruisingen

Primair geeft D66 Borne de voorkeur aan de Noordelijk aftakking van de Betuwelijn. Indien dat binnen een redelijke termijn niet tot de mogelijkheden behoort, streven wij naar goede oplossingen van de spoorkruisingen.

Het is echter niet realistisch om te denken dat een verdiept spoor door Borne binnen de financiële en infrastructurele mogelijkheden behoort. Een vergelijking met Almelo gaat om meerdere redenen niet op. Zo bedroegen de kosten in Almelo alles meegerekend, zo'n €50.000.000. Europa, het Rijk en de Provincie hebben deze kosten voor 60% gesubsidieerd. De bijdrage voor de gemeente Almelo kwam daarmee op ca. €20.000.000. De ruimte in de breedte die nodig is voor de aanleg van een verdiept spoor is 50 tot 100 meter. In Almelo is het verdiepte spoor over een lengte van 1000 meter aangelegd, omgerekend betekent dit per meter een bedrag van ongeveer € 500.000, anno 2008.

In Borne zou het gaan om het spoor te verdiepen over een lengte van ongeveer 1500 meter tot 2000 meter. Tussen de Jupiterstraat en de Bornerbroeksestraat

zou een verdiept spoor over een traject van 1500 meter x €500.000 = €75.000.000 gaan kosten. Als de gemeente Borne evenveel subsidie (60% = €45.000.000) zou krijgen als de gemeente Almelo, dan zou Borne zelf nog zo'n €30.000.000 moeten bijdragen. Let wel, inmiddels is de EU bijdrage zoals Almelo heeft verkregen, niet meer beschikbaar voor Twente! Het berekende bedrag is nog zonder aanpassingen voor reizigers die in/uit willen stappen, immers ook een verdiept perron moet nog worden aangelegd. Welke kosten hiermee gemoeid zijn, is vooralsnog niet in te schatten. Maar zeker is dat dit ook in de vele miljoenen zal lopen.

Verdiept spoor levert voor Borne ook een lelijk gat op, waar je niets mee kunt. Het volledige spoor ondertunnelen is dan de volgende optie maar dat is helemaal onbetaalbaar, dit nog los van de veiligheidsaspecten die daarmee gemoeid zijn. Bovendien zijn de gevarenrisico's, bij volledige ondertunneling, niet duidelijk bij het vervoer van chemische en gevaarlijk stoffen over het spoor. Dat ook is de reden waarom D66 kiest voor een veilige en goede ondertunneling van de belangrijkste spoorovergangen in de gemeente.

Indien de noordelijke aftakking van de Betuwelijn niet doorgaat dienen ruimtelijke ontwikkelingen goede alternatieve oplossingen niet in de weg te staan.

4.3.3 verkeersveiligheid bij scholen

D66 Borne vindt het belangrijk dat kinderen veilig hun school kunnen bereiken en verlaten. Het inrichten van Kiss en go arena's is hiervoor een middel. D66 Borne wil daarom in overleg met de schoolbesturen en de schoolverkeerscommissie komen tot arena's bij de scholen. Door het inrichten van dergelijk arena's worden ouders/verzorgers gedwongen hun kinderen op een veilige plek af te zetten en weer op te halen bij de school. Zonder dat andere kinderen hierbij gevaar lopen. Ouders/verzorgers die zich niet houden aan de daarvoor geldende gedragsregels voor deze Kiss & Go arena's moeten naar mening van D66 Borne "gestraft" worden voor hun onbereidwilligheid. Deze straffen moeten ten dienste staan van de verkeersveiligheid in- of rondom de school. (verkeersouder/brigadier) . D66 Borne vindt dat deze arena's er in 2014 bij alle scholen moeten zijn.

4.4.4 Het buitengebied

Met Zenderen en Hertme hebben we 2 unieke kernen, elk met hun eigen cultuur, historie en landschap. Dit moet zo veel als redelijkerwijs mogelijk blijven. Zenderen en Hertme zijn als kernen anders dan de wijken in Borne. Beide dorpskernen hebben een aparte positie in de gemeente Borne en die verantwoordelijkheid dragen zij met verve. Voor autonome groei moet eerst gekeken worden of en zo ja waar het beste gebouwd kan worden, waarbij behoud van de natuur en cultuur uitgangspunt moet zijn.

4.4.5 Milieu

D66 hecht grote waarde aan het milieu, vandaar dat dit in diverse hoofdstukken van dit verkiezingsprogramma staat vermeld. Het milieu is een post waar niet op mag worden bezuinigd. Veel van de koers die D66 op dit gebied wil varen wordt elders in dit document besproken, maar de gemeente is zelf ook een middelgroot bedrijf met 160 werknemers en heeft als zodanig ook de verantwoordelijkheid bij haar eigen bedrijfsuitoefening te letten op het milieu. Hiervoor zijn niet altijd grote en spectaculaire maatregelen noodzakelijk. De gemeente heeft echter een voorbeeldfunctie. D66 is dan ook van mening dat het gemeentelijke wagenpark moet worden omgebouwd zodat de auto's kunnen rijden op aardgas of biobrandstof. De gemeente moet groene stroom inkopen en duurzame energiesystemen aanschaffen om op eigen gebouwen te plaatsen en het gebruik van gif in de onkruidbestrijding moet zo veel mogelijk worden beperkt.

De gemeente moet een eigen fonds gaan vormen voor het groenonderhoud. Hier wordt in moeilijke tijden altijd het eerste op bezuinigd. Terwijl het groen in de wijk juist zo belangrijk is voor de kwaliteit van de leefomgeving. Als er jaarlijks op het groen wordt afgeschreven en deze bijdragen worden toegevoegd aan een fonds, of er bij de aanplant al een onderhoudsbijdrage in het groenfonds wordt gestort, dan is er voldoende geld aanwezig op het moment dat groen moet worden vervangen. D66 wil een bomenplan voor Borne waarbij het groen in de wijken wordt uitgebreid en verbeterd.

D66 wil wonen in de wijken/buurtten van Borne meer aantrekkelijk maken. Dit wil zij doen door de openbare ruimte in bruikleen te geven aan de mensen die eromheen wonen. Dit kan door mensen waar mogelijk en wenselijk weer medeverantwoordelijk te maken voor het (beheer van) het groen in de wijk. Bewoners moeten via de wijkraden met de gemeente bespreken hoe het groenbeheer in de wijk er uit moet zien. Daarbij moet het mogelijk zijn dat bewoners ook zelf stukjes grond kunnen beplanten en beheren.

5. Sociaal en cultuur

5.1 Bijstand

De bijstand is het uiteindelijke vangnet voor al die mensen die al dan niet tijdelijk niet zelf in staat zijn om in hun levensonderhoud te voorzien. Het niveau van de bijstandsuitkering is om meerdere redenen de laatste 20 jaar nauwelijks meegegroeid met de welvaart, waardoor van een bijstandsuitkering alleen moeilijk kan worden rondgekomen.

In het verleden is het sociale beleid van de gemeente Borne als vanzelfsprekend

ontzien. Ook in Borne kan door een goede controle op de naleving van wet- en regelgeving geld gevonden worden bij mensen die er eigenlijk geen recht op hebben of geld gebruiken voor zaken waar het niet voor bedoeld is. Samenwerken met andere steden in Netwerkstadverband kan hier voordeel opleveren.

5.2 Uitvoering sociale zekerheid

De gemeente houdt te veel taken in eigen hand en heeft relaties met aanbieders van diensten die vrijwel vanzelfsprekend zijn. D66 is tegen dit soort vanzelfsprekende relaties. Organisaties behoren óf door de markt, óf door de kiezer afgerekend te kunnen worden. Organisaties als Carint, woonbeheer Borne etc. zijn vaak beperkt of geen verantwoording schuldig aan de opdrachtgever/gemeente. Zo hebben andere spelers op deze markt vrijwel geen kans.

Borne moet haar relaties met dit soort organisaties tegen het licht houden en verantwoorden. Daarbij hoort de organisatievorm (stichting, VOF, BV) niet te bepalen of de organisatie voor de gemeente acceptabel is als partner, maar de inhoud en de kwaliteit van de geleverde prestatie voor het ter beschikking gestelde budget. Een voorbeeld daarvan is de vereiste stichtingsvorm in de kinderopvang. Door middel van het stellen van goede randvoorwaarden bij de openbare aanbesteding, worden niet alleen gelijke kansen aan alle aanbieders geboden, maar kan de gemeente aanvullende regels en criteria stellen ter beoordeling van de kwaliteit en de inhoud van het geleverde en dergelijke.

De verantwoordelijkheid van de uitvoering van de gemeentelijke sociale zekerheid ligt bij de gemeente. De uitvoering kan door de eigen gemeentelijke organisatie worden uitgevoerd of door externe organisaties. De gemeente moet zich bij de keuze van de uitvoering meer laten leiden door efficiency en de kostenvoordelen die ontstaan bij marktwerking.

D66 wil meer mogelijkheden om met tijdelijk behoud van een uitkering een eigen bedrijf te beginnen. Het toekennen van trajecten aan cliënten moet maatwerk zijn, maar zo veel mogelijk via objectieve criteria plaatsvinden.

5.3 Sociale activering

Voor veel mensen is het hebben van een baan een manier van zelfontplooiing, het vervullen van een nuttige rol in de samenleving. Maar lang niet voor iedereen. Doordat de gemeente volledig verantwoordelijk is geworden voor de uitvoering van de sociale zekerheid kan het gevaar ontstaan dat alleen geïnvesteerd wordt in kansrijke werkzoekenden. Wij pleiten ervoor om ook die werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te activeren aangezien zij anders te gemakkelijk aan hun lot worden overgelaten. Een belangrijk aspect daarbij kan zijn om samen

met buurgemeenten (Europese) ESF projecten op te starten, dan wel daarbij mee te liften.

Voor het individu en de samenleving is blijvende investering in de sociale activering noodzakelijk. D66 vindt dat de instrumenten ingezet worden bij de persoon die inzet toont en gemotiveerd is. Eigen initiatief moet beloond worden.

Vrijwilligerswerk moet worden ondersteund door vrijwilligers waar wettelijk mogelijk niet te korten op hun uitkering. De gemeente moet zo mogelijk samen met de regiopartners een vrijwilligersbank onderhouden en onder de aandacht brengen als uitzendbureau voor vrijwilligers die vraag en aanbod bij elkaar brengt.

Vrijwilligers doen hun uiterste best om hun werk zo goed mogelijk uit te voeren. Daarvoor stellen zij hun vrije tijd ter beschikking. Mocht er dan toch iets misgaan, dan moet het niet zo zijn dat zij daarvoor ook nog eens financieel moeten boeten. Daarom is het zaak dat er voor dergelijke zaken een polis voor vrijwilligers collectief wordt afgesloten. Ter verhoging van de kwaliteit van het Bornse verenigings- en sociaal/culturele leven moet de gemeente de subsidiemogelijkheden voor het volgen van cursussen door vrijwilligers behouden en waar nodig uitbreiden. Dit hoeft niet gratis, maar de financiële drempels moeten voor mensen niet te hoog zijn om te kunnen deelnemen.

Vrijwilligerswerk kan niet alleen nuttig en boeiend zijn, maar ook leerzaam. De gemeente moet er op toezien dat vrijwilligers hun tijdens het vrijwilligerswerk verkregen competenties aan kunnen tonen met een certificaat, getuigschrift of diploma.

5.4 Zorg

Veel van het beleid op het gebied van zorg en sociale zaken is uitvoering van beleid dat door het rijk is vastgesteld. Dit wil niet zeggen dat de gemeente niet een behoorlijke vrijheid heeft om aan dat beleid haar eigen invulling te geven. Zorg moet bereikbaar zijn. Het uitgangspunt voor D66 is dat mensen zo veel mogelijk keuze moeten houden om hun eigen leven in te kunnen delen. Gevoel voor eigenwaarde is gebonden aan de mogelijkheid om te kiezen, ook al kun je niet altijd de keuzes maken die je wilt. Daarom vindt D66 dat het beleid op sociaal gebied en zorg er op gericht moet zijn dat mensen zo lang als redelijkerwijs mogelijk zelfstandig blijven. Een voorbeeld hiervan is het levensloopbestendig maken van woningen. Daarnaast vind D66 het een goed idee als er ook een aantal coaches komen die mensen ondersteunen bij het verkennen van de opties, het maken van de keuzes, het bijhouden van de administratie en het voldoen aan de eisen van de regelingen die horen bij de persoonsgebonden budgetten.

Door de invoering van de wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) wordt verwacht dat het aandeel van de mantelzorgers belangrijker wordt. D66 vindt dat

aandacht moet worden besteed aan de positie van de mantelzorgers. De gemeente moet beleid ontwikkelen dat er op is gericht om de mantelzorg een beetje te ontlasten. Ook de cliëntenparticipatie moet een volwaardige bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van de WMO. De cliëntenparticipatie moet voldoende worden gefaciliteerd waarbij professionele ondersteuning tot de mogelijkheid behoort. De organisatievorm van de cliëntenparticipatie wordt in nauw overleg met de huidige vertegenwoordigers van de belangengroepen bepaald, waarbij behoud van onafhankelijkheid het allerbelangrijkste is.

Om te bevorderen dat mensen met een handicap zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, zal de gemeente bij eventuele nieuwbouwplannen rekening moeten houden met deze groep mensen. Zo zou de gemeente een aantal woningen/appartementen geschikt moeten maken voor invaliden. Deze groep mensen behoort goede en kwalitatieve zorg te ontvangen in hun eigen omgeving.

5.5 Onderwijs en kinderopvang

Onderwijs krijgt een steeds centralere rol in het leven van kinderen en hun ouders. Omdat ouders steeds vaker allebei werken, neemt de school sommige opvoedkundige taken van hen over. Leerkrachten zijn er echter in de eerste plaats om onderwijs te geven. Opvoeding blijft de verantwoordelijkheid van ouders. Daar waar nodig moet de gemeente ouders hierin ondersteunen.

Wat de gemeente in ieder geval kan doen is zorgen dat ouders zoveel mogelijk ontzorgt worden. Dit is mogelijk door te organiseren dat de kinderopvang dichtbij de basisscholen is gelokaliseerd, dat de bijscholing en/of huiswerk op school gedaan kan worden, dat de boeken van de bibliotheek op school kunnen worden opgehaald en ingeleverd, etc. Daarnaast is het goed dat scholen ook mogelijkheden bieden voor bijvoorbeeld taalcursussen, computerles, sport en cultuur. Om brede scholen (school als multifunctioneel gebouw) mogelijk te maken is een goede afstemming tussen het onderwijs, wijkraden en andere betrokken instanties nodig. Naast dat dit ouders helpt, is het een bijkomend voordeel dat de faciliteiten van het schoolgebouw zo beter gebruikt worden en zo'n school het kloppend hart van de wijk wordt.

D66 vindt het belangrijk dat ouders actief worden betrokken bij het beleid en de activiteiten op scholen: in de ouderraad, bij huiswerkbegeleiding, bij overblijf- en verkeersveiligheidsstaken.

D66 wil een inventarisatie van de behoefte die scholen hebben aan de diensten van instellingen die door de gemeente gesubsidieerd worden, zoals de bibliotheek en de muziekschool. Waar vraag en aanbod goed op elkaar worden afgestemd, kunnen zowel deze instellingen als het onderwijs profiteren. Uiteindelijk zou het

mooi zijn als deze instellingen iedere leerling vanaf 12 jaar een cultuurmenu kunnen aanbieden. Kennis maken met kunst voor basisscholen door Kunst In de Klas (KIK). Daarvoor opgeleide kunstenaars maken kinderen wegwijs in kunst.

D66 wil dat alle scholen uitgerust zijn met een defibrillator (“hartzapper”) en dat een aantal medewerkers en wijkbewoners worden geschoold hiermee om te kunnen gaan. Scholen liggen vaak centraal en zijn ook voor bezoekers meestal herkenbare punten in de wijk.

Binnen de keuze voor katholiek/christelijk of bijzonder onderwijs vindt D66 ook de keuze voor een alternatieve onderwijsmethodiek belangrijk. Voorbeelden hiervan zijn Dalton, Jenaplan en Montessori. Opgroeiende kinderen kunnen zich dan ontplooiën binnen een onderwijssysteem dat goed bij hen past. Er is wat te kiezen! D66 vindt de inzet van klassenassistenten en conciërges belangrijk. Zij kunnen taken van leerkrachten overnemen waardoor de leerkracht meer tijd voor de leerlingen heeft en ook de tijd heeft om te observeren.

D66 wil middelen beschikbaar stellen voor specifiek dit doel. Waar mogelijk moet worden aangesloten bij de mogelijkheden van sociale zaken om mensen aan de kant op deze manier te activeren.

D66 wil extra aandacht voor de begeleiding van peuters met een taal- of ontwikkelingsachterstand. Als peuters eenmaal een achterstand hebben opgelopen op het moment dat ze naar groep één gaan is het heel moeilijk om die achterstand weer in te lopen. Logopedie zoals deze in Borne georganiseerd is, is een groot goed dat behouden moet blijven.

D66 is voorstander van integratie van peuterzalen en kinderopvang in één professioneel systeem van voorschoolse educatie. D66 wil een systeem van terugrapportage van de basisscholen richting kinderopvanginstellingen en peuterspeelzalen om zo de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelzalen op peil te houden of zo nodig te verbeteren. De terugrapportage kan op die manier aanwijzingen geven hoe extra aandacht voor kinderen met een achterstand het beste kan worden ingezet.

Met de introductie van de sportstrippenkaart krijgen kinderen tot dertien jaar de kans kennis te maken met verschillende sporten.

5.5.1 Huisvesting van onderwijs

Ouders moeten de kans krijgen om hun eigen school te stichten. De religie of onderwijsaanpak is daarbij niet relevant, want de vrijheid van onderwijs is een groot goed in Nederland. Als deze school onderwijs van voldoende kwaliteit biedt en de inhoud van het lespakket gericht is op het als volwaardige burgers laten opgroeien van de leerlingen, dan moeten zij ook door de gemeente van huisvesting worden

voorzien. Tenzij er al een andere school van dezelfde signatuur in de gemeente of in de nabije gemeente is. Dan kan deze school alleen ondersteuning krijgen als men afdoende kan aantonen dat de andere school onvoldoende capaciteit heeft om aan de vraag te voldoen, en er voor de komende jaren sprake zal zijn van een voldoende vraag naar dat onderwijs op die school.

D66 vindt het onwenselijk dat leerlingen bij groei van een school meer dan normaal moeten gaan “pendelen” naar andere locaties. Dit verstoort de rust en er kunnen onveilige situaties onderweg ontstaan. D66 wil dat de gemeente in zulke gevallen zgn. “noodoplossingen” creëert op de locatie van de school zelf en dit in samenwerking met de school doet. Ook moet er al in een vroeg stadium nagedacht worden over structurele en duurzame oplossingen, ook ten aanzien van permanente huisvesting, bijvoorbeeld in een multifunctioneel gebouw. Het klimaat en hygiëne binnen scholen dienen goed in de gaten gehouden te worden.

5.5.2 Wijkvoorzieningen

De Bornse jeugd moet voldoende veilige ruimte hebben om te kunnen spelen. Daarbij zou het een goede zaak zijn als de gemeente zich ook wat actiever richt op het schoon en veilig houden van de zandbakken en speeltoestellen in Borne en niet wacht totdat ouders of bewoners aan de bel trekken. Ook is het belangrijk dat speelvoorzieningen “meegroeien” met hun omgeving. Waar eerst een “wipkip” voldoende was zal nu een basket nodig zijn.

D66 Borne wil dat elk kind binnen een straal van 500 meter een leuke speelvoorziening kan vinden die veilig te bereiken is.

5.6 Cultuur

Er is door de gemeente Borne heel veel geïnvesteerd in het Kulturhus, met een bibliotheek, muziekschool, theater. Ondanks dit alles bruist Borne niet van het overlopende cultuuraanbod. Uiteraard dienen instanties zoveel mogelijk hun eigen broek op te houden, maar de gemeente heeft hier een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. Vanuit die verantwoordelijkheid dient zij daarom zeer terughoudend met eventuele bezuinigingen om te gaan. Bezuinigingen mogen niet leiden tot een verschraling van het aanbod van basisvoorzieningen. Anders hebben we straks alleen wat mooie gebouwen staan waar verder niet zo veel bijzonders in gebeurt.

Borne heeft relatief weinig historische panden buiten Oud Borne. D66 wil een consequent beleid voor haar historische erfgoed. Waar particulieren komen met goede ideeën moet de gemeente die ideeën een kans geven en niet eindeloos wachten.

D66 maakt zich zorgen over de langetermijnperspectieven van het Busschemakershuis. Dit museum draait voor een groot deel op vrijwilligers. Ze is te klein om verder te professionaliseren, maar te belangrijk om aan hun lot over te laten. Samenwerken met andere musea in Netwerkstad lijkt zou mogelijk uitkomst bieden. Subsidie mogelijkheden dienen nader te worden onderzocht. De gemeente Borne heeft hier een nadrukkelijke verantwoordelijkheid in.

6 Doelgroepenbeleid

Voor sommige burgers van Borne moet de gemeente wat extra inspanning verrichten, omdat zij extra voorzieningen nodig hebben om gelijk mee te kunnen komen met de andere inwoners. Voor hen is beleid op maat nodig.

6.1 Vrouwen en mannen

De emancipatie van de vrouw is een heel stuk verder dan hij in 1966 was. Er is veel verbeterd in de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt, maar verschillen blijven bestaan. Vaak zijn die verschillen het gevolg van andere keuzes: vrouwen kiezen vaker voor een parttime baan of onderbreken hun loopbaan voor een gezin. D66 stelt hier vooral de keuzevrijheid centraal. Dit soort ingrijpende carrièrekeuzen van een man of vrouw moet zo veel mogelijk een vrije keuze zijn en niet worden opgedrongen door vastliggende normen, waarden en rolpatronen. Goede opvangmogelijkheden voor kinderen zijn een manier waarop de gemeente hieraan bij kan dragen.

Als een van de grootste werkgevers van de Borne heeft de gemeente een voorbeeld te stellen, beide geslachten behoren op ieder niveau en bij iedere baan een gelijke kans te hebben.

6.2 Gehandicapten

Veel voorzieningen in Borne zijn onvoldoende toegankelijk of bereikbaar voor bezoekers met een lichamelijke handicap. De gemeente dient er voor te zorgen dat binnen de komende periode alle openbare voorzieningen in eigen bezit of afhankelijk van gemeentelijke subsidie goed toegankelijk worden. Deze toegankelijkheid beperkt zich niet tot burgers die slecht ter been zijn, maar moet zich ook uitstrekken tot burgers met een auditieve of visuele handicap.

Er zijn te weinig goed toegankelijke sanitaire faciliteiten voor mensen met een beperking in het centrum voorhanden. D66 wil, naast dat de toiletvoorziening in het gemeentehuis toegankelijk wordt, ook onderzoeken of een of meer lokale ondernemers één van hun toiletten wil laten ombouwen. Zodat ook buiten de openingstijden van het gemeentehuis een toilet voor gehandicapten beschikbaar is.

De gemeente Borne behoort goede thuiszorg voor iedereen te garanderen die

hier op aan is geweest. Daarbij mag best wel gekeken worden naar efficiëntie en effectiviteit van de aangekochte zorg. De kwaliteit moet goed in de gaten worden gehouden.

6.3 Ouderen

Wanneer is iemand een oudere? Vroeger werd je dat op je 65e verjaardag. Die grens is steeds minder definitief. Wat vast staat is dat er steeds meer oudere inwoners van Borne komen en dat deze inwoners vaak andere eisen stellen aan hun woningen, vervoer, vrije tijd en dergelijke.

Ouderen worden steeds zelfbewuster van de keuzemogelijkheden die ze in de moderne samenleving hebben. Het is de taak van de gemeente om rekening te houden met die keuzemogelijkheid. Dit betekent dat bij het opstellen van plannen er zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met aanpasbaarheid van woningen, toegankelijkheid voor verschillende verkeersgebruikers en afstand tot belangrijke faciliteiten als wijkcentrum, huisarts, sportfaciliteiten en winkelcentra.

6.4 Jongeren

Borne moet een aantrekkelijke gemeente blijven om in op te groeien. Daarbij hoort zeker een levendig centrum, goede culturele faciliteiten en sportverenigingen. Op zich heeft Borne genoeg te bieden. Maar er moet wel ruimte en budget blijven om losse activiteiten die vanuit de jongeren zelf komen mogelijk te maken.

Jongeren kunnen veel dingen zelf organiseren, zolang ze maar de ruimte en kans krijgen om het te doen en het hele budget niet al opgesoupeerd wordt door vaste, professionele faciliteiten.

D66 is een voorstander van instellen van mondige jongerenraad. Maar zo'n inspraakorgaan mag niet vrijblijvend blijven. Daarom moet er een jaarlijks budget voor jongerenzaken zijn wat op instructie van de jongerenraad aan jongerenzaken kan worden besteed.

6.5 Allochtonen

Borne kent geen grote problemen tussen groepen inwoners van verschillende culturele achtergrond, wat niet wil zeggen dat er nooit spanningen kunnen zijn. Maar er zijn geen wijken die gedomineerd worden door inwoners met andere culturen en de spanningen blijven dan ook vaak beperkt tot incidenten en personen. Om dat zo te houden mag van de gemeente Borne worden verwacht dat ze bijdraagt aan initiatieven om te komen tot een beter onderling begrip en meer openheid. Het onderwijs heeft een bijzondere rol bij het integreren van allochtonen. De jongste generatie allochtonen moet hun leven kunnen beginnen met een even goede kans op succes als iedereen. Daarbij past extra aandacht voor taalonderwijs.

D66 ondersteunt de initiatieven van het regionaal antidiscriminatiebureau, maar haar betrokkenheid mag niet beperkt blijven tot de waarschuwende vinger. Waar mogelijk moet de gemeente Borne als grote werkgever zelf het goede voorbeeld geven.

Tot slot

D66 Borne heeft hiermee een realistisch en concreet verkiezingsprogramma. SMART waar het kan. Moedig ook omdat D66 niet altijd kiest voor de geijkte paden. Wij willen met dit verkiezingsprogramma zorg dragen voor een toekomstbestendige gemeente Borne. We zullen de eventuele bestuursverantwoordelijkheid niet uit de weg gaan.

Maar als politiek leider van D66 Borne zal Cor Woudstra in de gemeenteraad blijven en de bestuurlijke verantwoording bij andere kundige mensen van D66 willen leggen.

Januari 2010

